

În noiembrie 1990 mă aflam la Paris, ca bursier (unul dintre ultimii) al *Fundației pentru întraajutorare intelectuală europeană*

. În timpul petrecut ca într-un basm – fără nici o obligație de program, liber cum nu mai fusesem niciodată pînă atunci – m-am bucurat de îndrumarea și grija, tandră și exigentă, aproape părintească, a celor doi dascăli de conștiință ai mei:

Monica Lovinescu

și

Virgil Ierunca

. Păstrez, ca pe unul dintre lucrurile cele mai prețioase aduse atunci cu mine din visul parizian – probă materială că nu a fost, totuși, un vis – un exemplar din volumul Monicăi Lovinescu,

Unde scurte. Jurnal indirect

, apărut în 1978 la celebra Editură Limite, fondată și condusă de Virgil Ierunca, cu dedicația autoarei. Un volum masiv, format mare, de cinci sute de pagini, cu o copertă de carton alb pe care este imprimat cu negru titlul și autorul și cu un cărămiziu stins numele editurii, îmbrăcată într-o supracopertă fină, auster elegantă. Este ultimul exemplar din cele cincizeci, numerotate de la I la L, tipărite pe hîrtie specială. Mult timp după aceea am deschis această carte ca pe o “cutie muzicală” magică: de îndată ce începeam să citesc primele cuvinte de pe oricare pagină, vocea unică a Monicăi Lovinescu îmi reverbera în minte. A trebuit să treacă un timp pînă cînd sensurile și semnificațiile de adîncime ale textelor să se decanteze în “liniște” în neliniștile mele, salvîndu-mă de cele mai multe ori de la rătăcirea în dezordinea din universul etic și estetic care părea să nu mai aivă “puncte cardinale”.

Un asemenea text, cu valențe tot mai multe pe măsură ce “vocea” de dincolo de el se aude tot mai stins, este și cel datat 16 martie 1969, consacrat excepționalei cărți-document **L’Aveu**, a lui Arthur London. În Tabla de materii a Undelor scurte, acest text mai primește un design:

...

sau despre schizofrenia fidelității

. Nu-mi dau prea bine seama de ce, dar am sentimentul acut că este nevoie, acum, de acest text. Mi se pare că prea se confundă loialitatea față de niște principii cu fidelitatea față de niște “principi”! De aceea voi cita aici fragmente din el.

“După sfîrșitul celui de al doilea război mondial apărea un roman, **Zero și Infinitul**, de Arthur

Koestler. Care răspundea la întrebarea capitală pentru oricine s'a înfiorat vreodată de degradările la care a fost supusă condiția umană în secolul nostru: cum și-au recunoscut o vinovăție imaginară, marii comuniști din marile procese de la Moscova? Răspunsul lui Koestler aparținea imaginarului și imaginarul prefigura adevărul. Lucru de care ne dăm perfect seama, citind L'Aveu de Arthur London, care confirmă punct cu punct ipotezele lui Arthur Koestler.”

“Arthur London, fiul unui muncitor din cehoslovacia, a fost comunist din copilărie. Educația <<ideologică>> și-a făcut-o în sânul Kominternului, la Moscova. La 22 de ani s'a angajat în Brigăzile Internaționale. Căsătorit cu Lise Ricol, fiica unui comunist spaniol stabilit în Franța, a intrat în rezistența franceză, în timpul celui de al doilea război mondial. Amândoi au fost arestați, iar copilul li s'a născut în închisoare. London a fost deportat la Mathausen. După război a devenit vice-ministru de externe al Cehoslovaciei. În 1951 a fost arestat și implicat în procesul Slansky din care n'au mai rămas decât trei supraviețuitori. L'Aveu este mărturia aestei supraviețuiri și demontarea acestui proces.”

“Cum se poate provoca o adevărată psihoză de culpabilitate la niște inocenți?”

“Sistemul de opresiune fizică și morală nu explică totul. Desigur și el e perfect pus la punct. Lipsa sistematică de somn, foamea, setea, pumnii, uneori tortura, izolarea, amenințarea atârând asupra familiei, minciunile, descompunerea propriului tău trecut, într'o fărâmițare de momente toate suspecte, promisiunea de a fi lăsat în viață dacă <<cooperezi>> n'ar fi de ajuns. Dacă însă -ipoteza lui Koestler – ajungi să convingi pe un comunist că-și slujește totuși Partidul acoperindu-se cu noroi, atunci cu cine să mai lupte: cu propria sa rațiune de a fi, Partidul?”

“Între aceste două condiționări, cea prin opresiunea fizică e mai groaznică, a doua însă, mai inumană. Ei îi datorăm faptul că trezirile succesive nu se soldează totdeauna cu o trezire definitivă.”

“Dac'ar fi vorba doar de drama unui om prins între un fanatism inițial și o incapacitate de a primi trezirea adevărată, această dramă l-ar privi. Dar Arthur London, ca și atâția alții mănăți de idealism și măcinați de el, a îngăduit ca alte victime să existe. Cele reale. Nepregătite pentru acest martir de nici o condiționare prealabilă. Simple, umane, zdrobite de teroarea inutilă, teroare în care, atâta timp cât nu i-a căzut pradă, London n'a crezut. Și atunci nu mai înțelegem prea bine care sunt barierele care despart pe călăi de idealistii ce le-au pregătit calea, prin credință, mușenie și abnegație. La judecata de pe urmă a fiecărui om cu propria sa conștiință, cine va răspunde de cine?”

SURSA: [Vasile Gogea Blog](#)